

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 89/2018 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen antamisesta alaikäisille

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Erkki Tuomiojan (sd) näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 89/2018 vp:

Miten puolustusministeri aikoo puuttua siihen, että Maanpuolustuskoulutusyhdistys antaa sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta alaikäisille,

onko Puolustusvoimat tietoinen, onko MPK pyytännyt rikostaustaotetta alaikäisille tarjottavien kurssien vapaaehtoisilta kouluttajilta,

mikä on puolustusministerin näkemys siitä, että vapaaehtoisen maanpuolustuksen kursseja pitää ylipäättään tarjota alle 18-vuotiaille ja

näkeekö puolustusministeri tämän toiminnan olevan vastoin YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen lisäpöytäkirjan linjaa, jota Suomi on asevelvollisuuden osalta aiemmin noudattanut?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

1. Miten puolustusministeri aikoo puuttua siihen, että Maanpuolustuskoulutusyhdistys antaa sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta alaikäisille?

Vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetussa laissa (556/2007) säädetään viranomaisten valvonnassa ja ohjauksessa järjestettävästä vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta, jolla kehitetään kansalaisten ja viranomaisten valmiuksia osallistua yhteiskunnan tukemiseen vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Lisäksi lain tarkoituksena on edistää maanpuolustuskykyä.

Maanpuolustuskoulutusyhdistys (MPK) on julkisoikeudellinen yhdistys, joka toimii valtakunnallisena vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen yhteistyöjärjestönä. *MPK:n* tarkoituksena on maanpuolustuksen edistäminen koulutuksen, tiedotuksen ja valistuksen keinoin.

MPK:n julkisena hallintotehtävänä on muun muassa Puolustusvoimien tilaaman sotilaallisen koulutuksen järjestäminen. Sotilaallisella koulutuksella tarkoitetaan MPK:n järjestämää, Puolustusvoimien tilaamaa koulutusta, jossa käytetään Puolustusvoimien aseita, ampumatarvikkeita tai räjähteitä sotilaallisten taitojen sekä joukon yhteistoiminnan kehittämiseksi sodassa tai muissa

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 89/2018 vp

aseellisissa selkkauksissa toimimista varten. Sotilaallinen koulutus järjestetään Puolustusvoimien henkilökunnan johdolla ja noudattamalla voimassa olevia Puolustusvoimien ohjesääntöjä, varomääräyksiä ja muita pysyväismääräyksiä. Sotilaallista koulutusta saadaan järjestää 18 vuotta täytäneille henkilöille.

MPK:n julkisena hallintotehtävänä on lisäksi sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen järjestäminen. Sotilaallisia valmiuksia palvelevalla koulutuksella tarkoitetaan muuta vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta kuin edellä mainittua sotilaallista koulutusta. Tähän koulutukseen osallistuvien on oltava lain mukaan 18 vuotta täyttäneitä.

Edellä mainittujen koulutusmuotojen lisäksi MPK voi järjestää turvallisuus-, varautumis- sekä johtamis- ja kouluttajakoulutusta sekä tehdä aloitteita ja toimia muutoinkin maanpuolustuksen hyväksi siten kuin sen säännöissä määrätään. Tässä on kyse vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain esitöiden (HE 172/2006, s. 25) perusteella MPK:n vapaana yhdistystoimintana järjestämästä toiminnasta, jota MPK järjestää sääntöjensä mukaisella tavalla.

Vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain mukaan MPK:lle myönnetään valtionavustusta sen julkisten hallintotehtävien hoitamista varten. Valtionavustusta ei kuitenkaan myönnetä lain mukaan Puolustusvoimien tilaaman koulutuksen toimintamenoihin. Vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetussa laissa ei edellä mainitulla tavalla määritellä tarkemmin sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen sisältöä.

Puolustusministeriö selvittää, onko MPK:n järjestämille sotilaallisia valmiuksia palveleville kursseille osallistunut alle 18 vuotta täyttäneitä.

Puolustusministeriössä on valmistelussa työryhmän asettaminen valmistelemaan muutostarpeet vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain muuttamiseksi.

2. Onko Puolustusvoimat tietoinen, onko MPK pyytänyt rikostaustaotetta alaikäisille tarjottavien kurssien vapaaehtoisilta kouluttajilta?

MPK ei ole pyytänyt sitoutumuksen antavia kouluttajia hankkimaan itsestään lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetussa laissa (504/2002) tarkoitettua rikosrekisteriotetta. Lakia ei sovelleta MPK:n järjestämään koulutukseen, koska keskimäärin yhden viikonlopun kestävässä kurssissa ei ole kyse edellä mainitussa laissa säädetyllä tavalla työ- tai virkasuhteessa tehtävästä pysyväisluontoisesta työstä, johon olennaisesti kuuluu ilman huoltajan läsnäoloa tapahtuvaa alaikäisen opetusta taikka muuta työskentelyä henkilökohtaisessa vuorovaikutuksessa alaikäisen kanssa, joka mahdollistaisi läheisen vuorovaikutuksen lasten kanssa ja siten mahdollisuuden luoda luottamuksellinen suhde lapsiin.

MPK kuitenkin pyytää Puolustusvoimien aluetoimistoa hankkimaan turvallisuusselvityslain (726/2014) 14 §:ssä tarkoitetun perusmuotoisen henkilöturvallisuusselvityksen MPK:n kouluttajatehtäviin hakevista vapaaehtoisista. Kyseinen turvallisuusselvitys on laajempi kuin lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain edellyttämä rikosrekisteriotteen

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 89/2018 vp

tarkistaminen. Vapaaehtoiseksi kouluttajaksi pyrkivä henkilö antaa suostumuksensa turvallisuus selvityksen tekemiseen. Tämä menettely koskee kaikkia sitoumuksen tekeviä kouluttajia. Suurimmasta osasta alaikäisiä kouluttavista kouluttajista on tehty perusmuotoinen turvallisuus selvitys.

Kouluttajasitoumuksen hyväksymisen ja kouluttajaksi valinnan estävät hakijalla olevat lainvoimaiset tuomiot, riketiedot ja ajankohtaiset rikosepäilyt ainakin seuraavista rikosnimikkeistä: väkivaltaista käyttäytymistä osoittavat rikokset, huumausainerikokset, ampuma-aserikokset ja -rikokset, omaisuusrikokset sekä seksuaalirikokset.

Ennen turvallisuus selvityksen valmistumista kouluttajaksi hakenutta henkilöä voidaan MPK:n piiripäällikön harkinnan mukaan käyttää apukouluttajana. Apukouluttaja toimii aina hyväksytyin kouluttajan valvomana. Toimiminen apukouluttajana antaa henkilölle mahdollisuuden tutustua paremmin MPK:n toimintaan. Samalla MPK:lle syntyy käsitys henkilön käytettävyydestä ja soveltumisesta kouluttajaksi.

Vasta turvallisuus selvityksen valmistuttua Puolustusvoimat ja MPK hyväksyvät henkilön sitoumuksen ja hänet voidaan valita ensimmäisen tason kouluttajakoulutukseen.

3. Mikä on puolustusministerin näkemys siitä, että vapaaehtoisen maanpuolustuksen kursseja pitää ylipäätään tarjota alle 18-vuotiaille?

Vapaaehtoisen maanpuolustuksen kurssit lisäävät kansalaisten perusvalmiuksia ja edelleen kokonaisturvallisuutta yhteiskunnassa. Yli 15-vuotiaille voidaan soveltuvin osin opettaa samoja perustaitoja kuin 18-vuotta täyttäneillekin kuten ensiapua, suunnistusta ja yöpymistä maastossa. Tällä mahdollistetaan resurssitehokas ja koko maan kattava tarkoituksenmukainen koulutus.

Vapaaehtoinen maanpuolustustyö on voimavara, joka edistää kansalaisten arjen turvallisuutta. Turvallisuuden tunteen keskeinen tekijä on luottamus viranomaisten toimintaan. Nuorten tiedot, taidot ja turvallisuutta vahvistava asenne synnyttävät kansalaisyhteiskuntaan oleellisesti kuuluvaa halua osallistua ja auttaa. MPK:n turvallisuuden ja varautumisen kursseilla nuorilla on mahdollisuus tutustua ei vain Puolustusvoimien, vaan kaikkien viranomaisten toimintaan.

MPK:n nuorille suuntamaa koulutusta on kehitetty opetusneuvos Pekka Iivosen johtaman, nuorten koulutuksen kehittämistä vuonna 2013 tarkastelleen työryhmän suositusten perusteella. Työryhmä näki nuorten kurssien painopistealueena erityisesti arkipäivän poikkeustilanteisiin varautumiseen ja arjen kokonaisturvallisuuden parantamiseen tähtäävän koulutuksen. Näiden tavoitteiden saavuttamisessa olennaisessa osassa on nuorten turvakursseilla järjestettävä palo-, pelastus- ja ensiapukoulutukset. Erityisen tärkeää on käytännön toiminta, sillä koulun ulkopuolella järjestettävillä kursseilla sille on yleensä olemassa kouluympäristöä paremmat mahdollisuudet.

Toisena kurssien painopistealueena on MPK:n tehtävien mukainen yleisen maanpuolustustietouden ja -tahdon vahvistaminen. Osalla kohderyhmän nuorista on edessään varusmiespalvelus ja näille nuorille Puolustusvoimien ja maanpuolustuksen tutuksi tekeminen parantaa edellytyksiä palveluksen suorittamiselle. Kurssien tarkoituksena on myös antaa nuorille naisille oikeaa tietoa

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 89/2018 vp

asepalveluksen vaatimuksista ennen heidän mahdollista hakeutumistaan naisten vapaaehtoiseen asepalvelukseen. Työryhmän suositusten mukaan MPK:n koulutustarjonnassa tulee olla mahdollisuus myös sellaiseen kurssitoimintaan, joka tarjoaa elämyksiä ja onnistumisia osallistujille, ilman varsinaista tavoitteellisuutta tai erityistä viestiä. Tällaisia kursseja voidaan tarjota kaikille ikä-, kohde- ja erityisryhmille kuten kehitysvammaisille.

4. Näkeekö puolustusministeri tämän toiminnan olevan vastoin YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen lisäpöytäkirjan linjaa, jota Suomi on asevelvollisuuden osalta aiemmin noudattanut?

Pöytäkirja vahvistaa yleissopimuksen suojaamien oikeuksien täytäntöönpanoa suojelemalla kaikkia alle 18-vuotiaita henkilöitä joutumasta aseellisiin selkkauksiin. Pakollisen asevoimiin värväyksen ja vihollisuuksiin osallistumisen vähimmäisikä nostettiin 15 vuodesta 18 vuoteen. Pöytäkirja velvoittaa sopimusvaltiot muun muassa antamaan tarvittaessa asianmukaista apua pöytäkirjan vastaisten tekojen kohteeksi joutuneiden uhrien kuntouttamiseksi ja yhteiskuntaan uudelleen sopeuttamiseksi.

MPK:n nuorille suuntaama toiminta ei ole sotilaallista koulutusta eikä asevoimiin värväämistä.

Olen vakuuttunut siitä, että MPK ottaa nuorille suunnatussa toiminnassaan ensisijaisesti huomioon nuorten edut.

Lopuksi haluankin esittää edustaja Tuomiojalle ja edustaja Paaterolle kutsun tulla seuraamaan MPK:n koulutustoimintaa kentälle vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen kokonaiskuvan terävöittämiseksi.

Helsingissä 6.4.2018

Puolustusministeri Jussi Niinistö